

Digitális rendszerek

Perifériák illesztése

Perifériakezelési módszerek

Feltétel nélküli

A perifériának mindig rendelkezésre kell állnia!

Az átvitel in/out utasításokkal történik

Pl.: kapcsolósor állapotának beolvasása, LED-ek kigyújtása latch-en keresztül

Előnye: egyszerű megvalósítás.

Hátránya: nem minden esetben alkalmazható

Perifériakezelési módszerek

Feltételes

Állapotolvasással

- A periféria jelzi az átviteli igényét.
- A processzornak folyamatosan olvasnia kell a periféria állapotát, egyébként az igény elveszhet!
- Igény esetén a processzor végrehajtja az átvitelt.

Előnye: egyszerű hardver.

Hátránya: Az állapotolvasás foglalja a processzort.

Perifériakezelési módszerek

Feltételes

Megszakítással

- A periféria a fenti módon jelzi az átviteli igényét.
- A periféria jelzését egy megszakításvezérlővel vagy anélkül a processzorhoz illesztettük.
- A periféria igényének beérkezésekor:
  - a CPU által éppen végrehajtott program futása megszakad
  - az igény kiszolgálásra kerül
  - a megszakított program futása folytatódik.

Előnye: a CPU-nak nem kell a periféria állapotát figyelnie.

Hátránya: valamivel bonyolultabb hardver, sok adat átvitele esetén a regiszterek értékének mentése és visszatöltése jelentősen ronthatja a teljesítményt.

Perifériakezelési módszerek

Feltételes

DMA vezérlő segítségével

- A periféria jelzi az átviteli igényét.
- A periféria jelzését a DMA vezérlő dolgozza fel.
- A DMA vezérlő elveszi a rendszersínt a processzortól és az átvitelt maga hajtja végre.
- Az átvitel megtörténtét a DMA vezérlő jelzi a CPU felé pl.: státusz beállításával vagy megszakítással.
- A DMA vezérlő visszaadja a rendszersínt a processzornak

Előnye: hatékonyabb adatátvitel

Hátránya: bonyolultabb hardver, DMA vezérlő szükséges

Példák perifériák illesztésére

Feltétel nélküli periféria kezelés

Illesszük a 8086 processzorhoz a következő perifériákat:

8db kapcsolót (ellenállások felhasználásával) az 1Ch perifériacímre és

8 db LED-et (8 bites latch felhasználásával) az 1Dh perifériacímre

Példák perifériák illesztésére

Állapotolvasásos periféria kezelés

Illesszünk 8086 processzorhoz

8kB ROM-ot a 0000h címre,

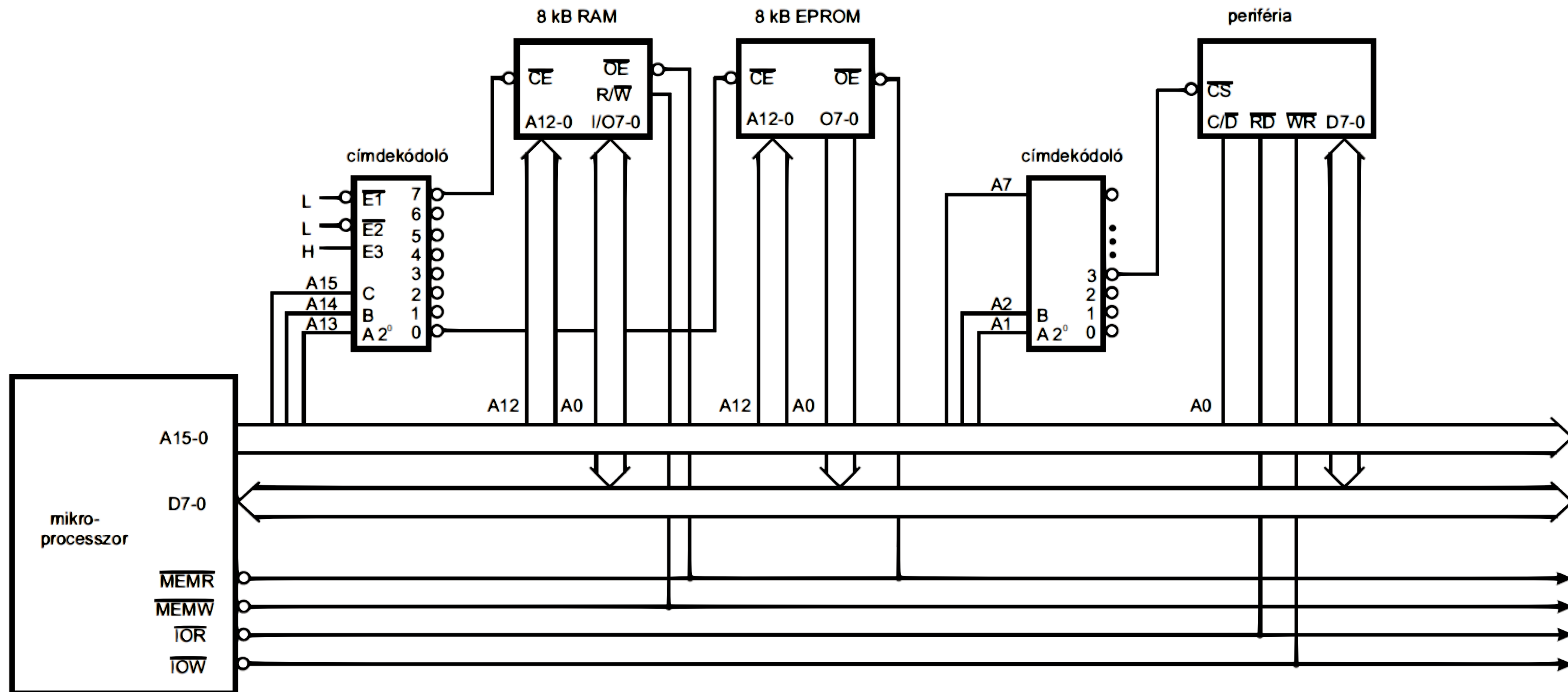
8kB RAM-ot az E000h címre,

Egy 2 I/O címet elfoglaló perifériát a 06h/07h perifériacímre:

a 07h címet íráskor vezérlésre, olvasáskor állapotolvasásra,

a 06h címet pedig adatátvitelre lehessen használni!

Példák perifériák illesztésére

Példák perifériák illesztésére

Állapotolvasásos periféria kezelés

Illesszünk 8086 processzorhoz:

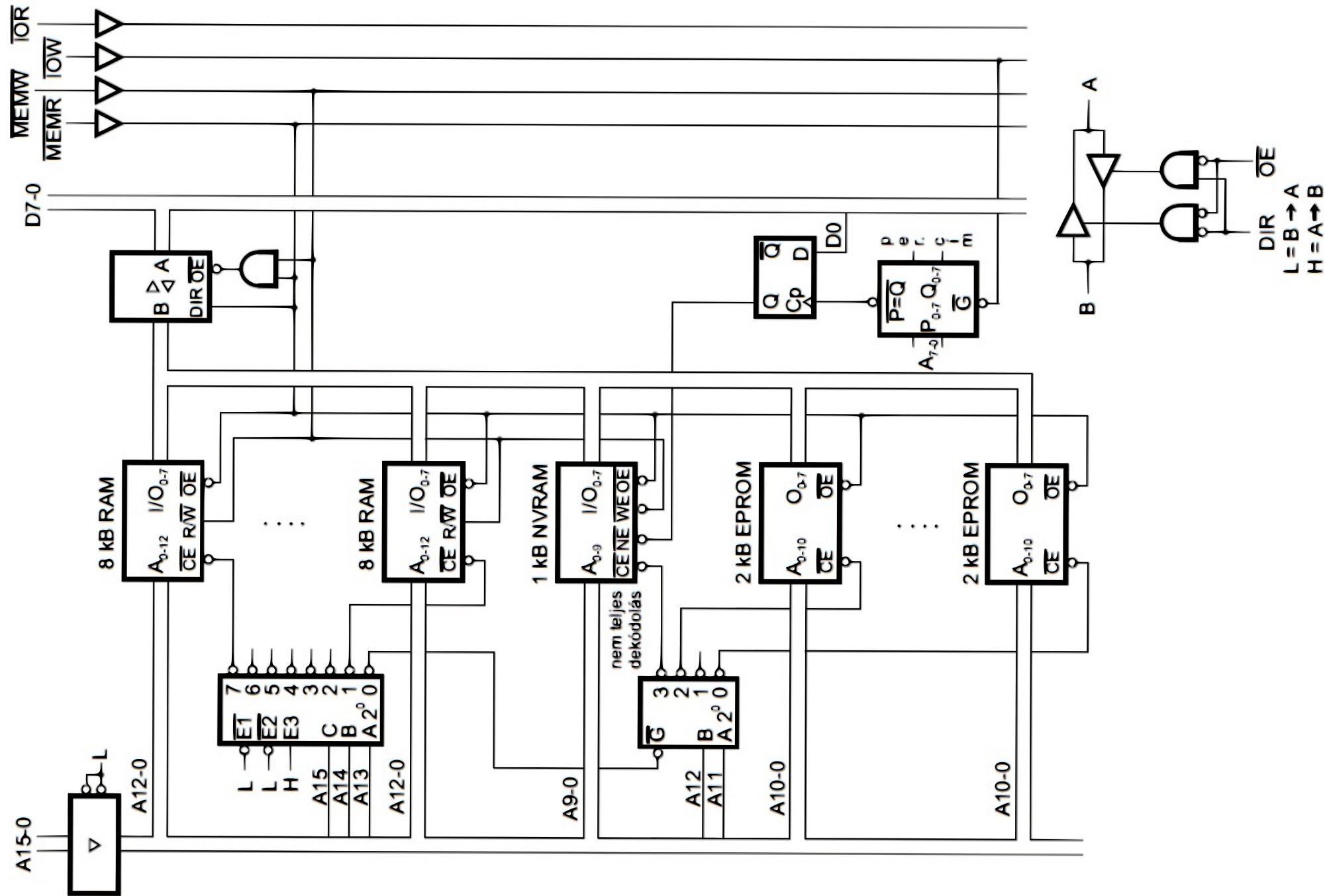
3 x 2kB ROM-ot a 0000h címtől,

1kB NVRAM-ot az 1800h címtől (nem teljes címdekódolás megengedett!) és

7 x 8kB RAM-ot a 2000h címtől.

Az NVRAM $\overline{NE}$ bemenetét egy adott perifériacímre írt D0 adatbittel lehessen vezérelni!

Példák perifériák illesztésére

i8259A megszakításvezérlő

Fontosabb jellemzők

8 megszakítási bemenet,
kaskádosítással 64!

Programozható megszakítási
üzemmódok

Perifériaként programozható, illeszthető

Két I/O címet használ

Prioritási üzemmódok

Megszakítási igények maszkolhatók

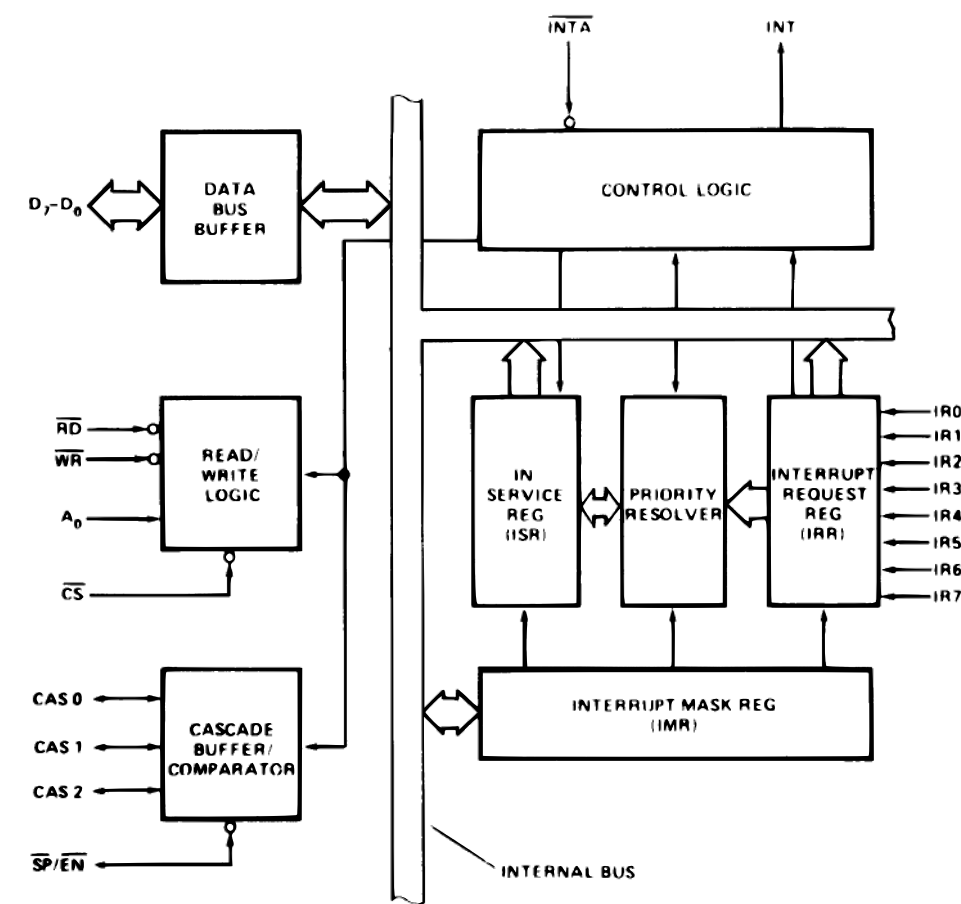

Figure 1. Block Diagram

231468-1

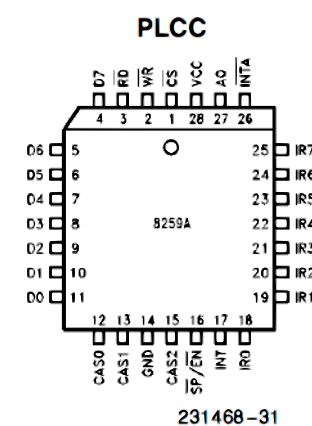
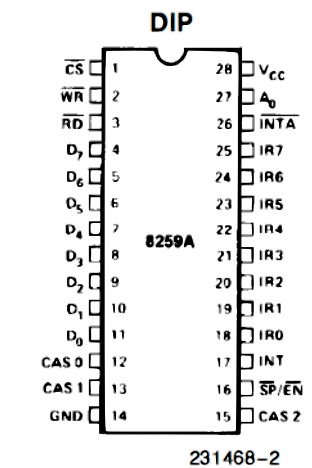

Figure 2. Pin Configurations

i8259A megszakításvezérlő

Illesztés CPU-hoz

INT (Interrupt)

magas aktív kimenet, megszakítás jelzése

$\overline{\text{INTA}}$ (Interrupt Acknowledge)

Megszakítás-vektor kérése

$\overline{\text{CS}}$ (Chip Select)

I8259A globális engedélyezése

$\overline{\text{WR}}$ (Write)

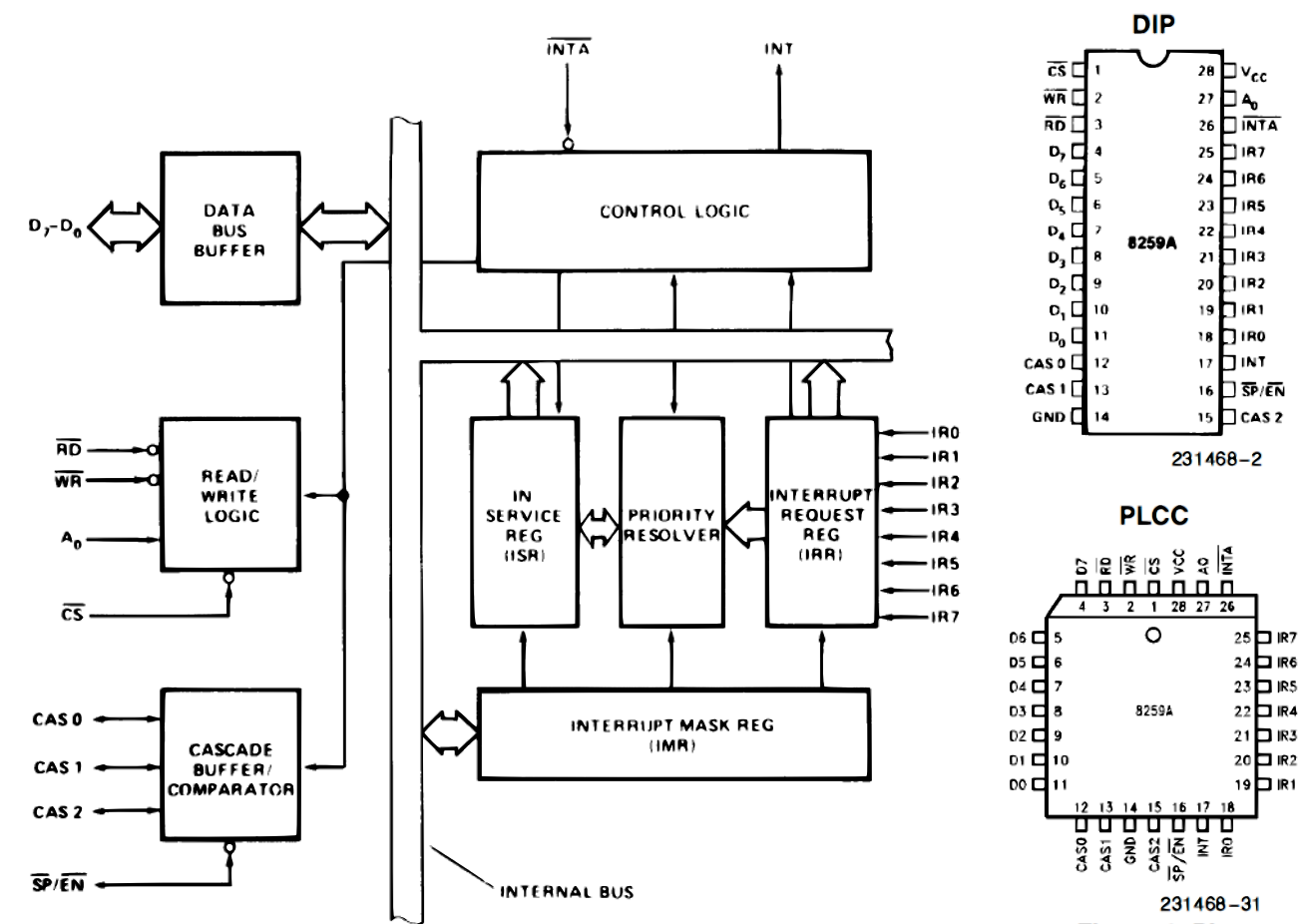
Regiszterek írásának engedélyezése

$\overline{\text{RD}}$ (Read)

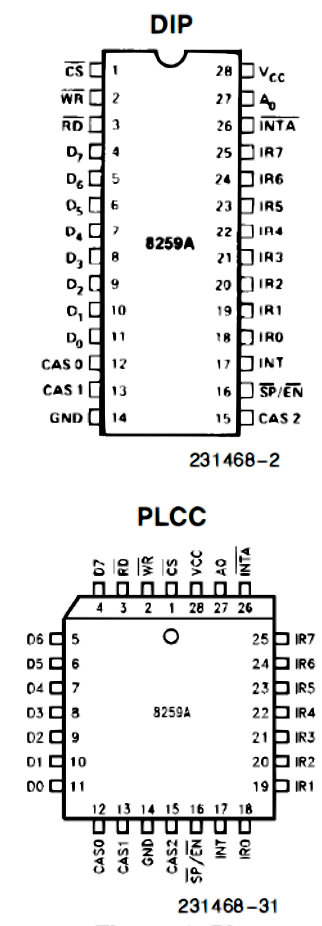
Regiszterek tartalmának kiolvasása

A0

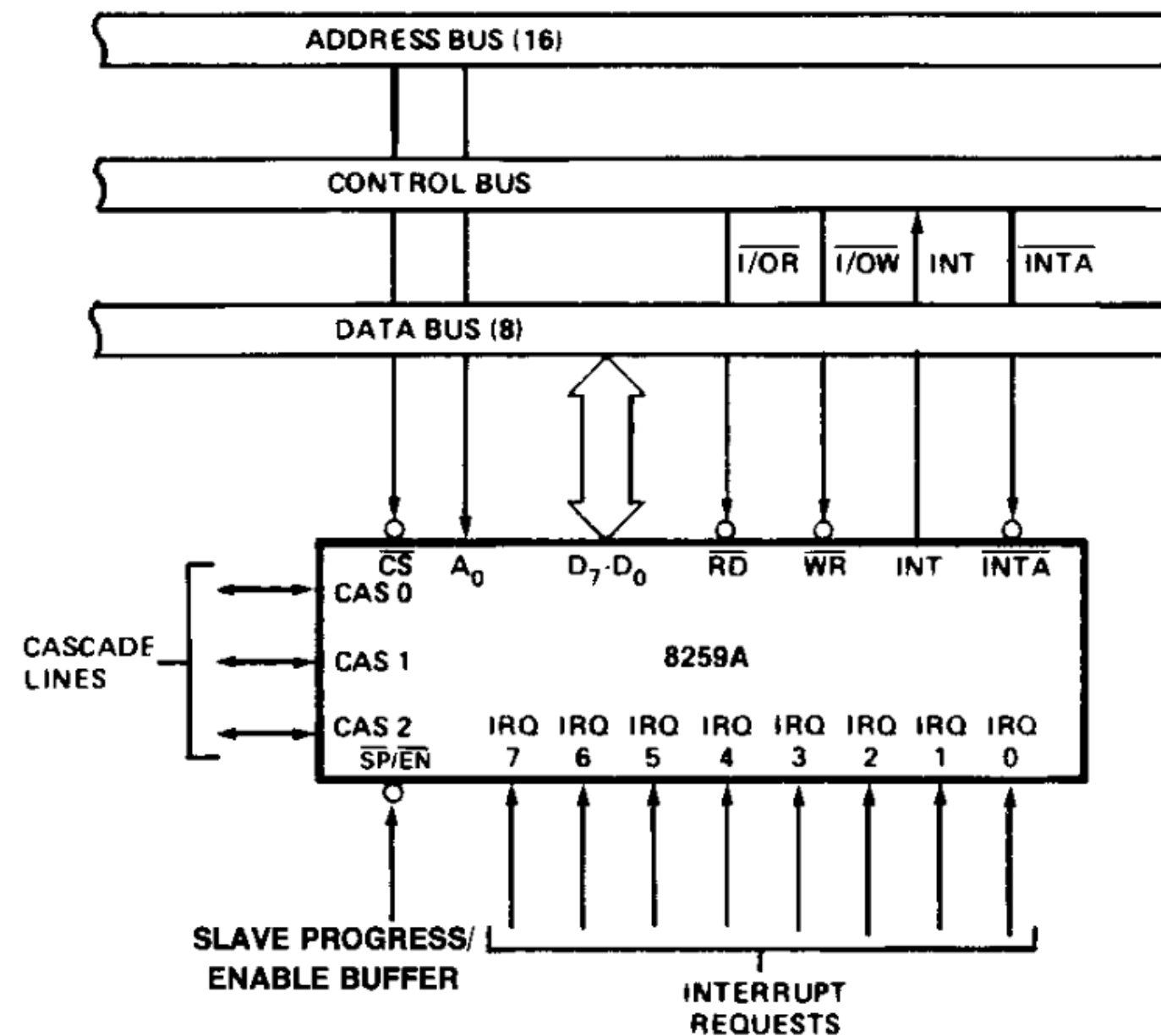
WR és RD jelekkel együttműködve engedélyezi a regiszterek írását és olvasását

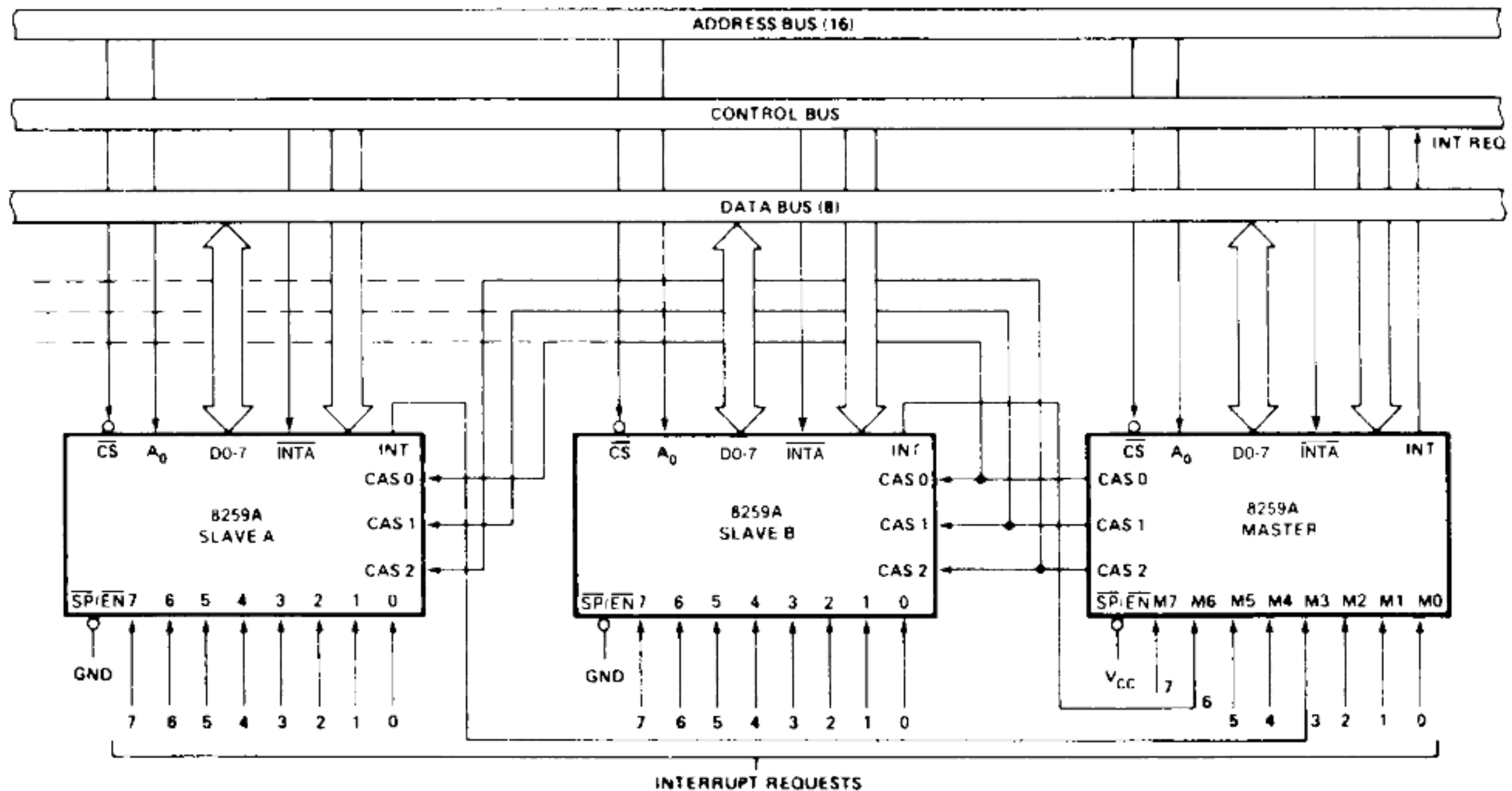
231468-1

i8259A megszakításvezérlő Illesztés CPU-hoz

i8259A megszakításvezérlő Illesztés CPU-hoz (kaszkádban)

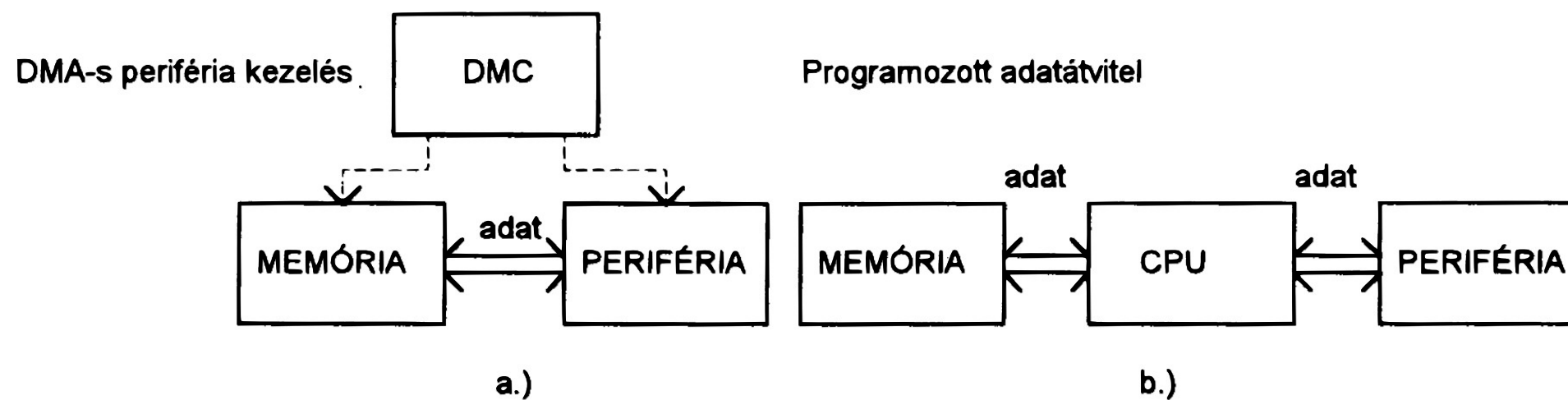
Közvetlen memória hozzáférés (DMA)

Jellemzők

Az adatátvitelt egy speciális célhardver (DMA vezérlő) végzi

DMA-s átvitel tehermentesíti a CPU-t

Általában nagy sebességű, blokkos átvitelt igénylő perifériáknál alkalmazzák

Közvetlen memória hozzáférés (DMA)

DMA átvitel

Inicializálás (felprogramozás)

Átvitel iránya,

Memóriablokk kezdőcíme

Blokkméret (szószám)

Átvitel módja

Átvitel kérése

Periféria valamelyik DRQi vonalon vagy a program parancsszóval kéri

Rendszersín átvétele a CPU-tól

DRQ-n keresztül elkéri buszt a CPU-tól, a CPU a DACK vonalon hagyja jóvá a kérést

Közvetlen memória hozzáférés (DMA)

DMA átvitel

Adatátvitel

DMA vezérlő az inicializálásnak megfelelően, buszciklusok generálásával lebonyolítja az adatátvitelt.

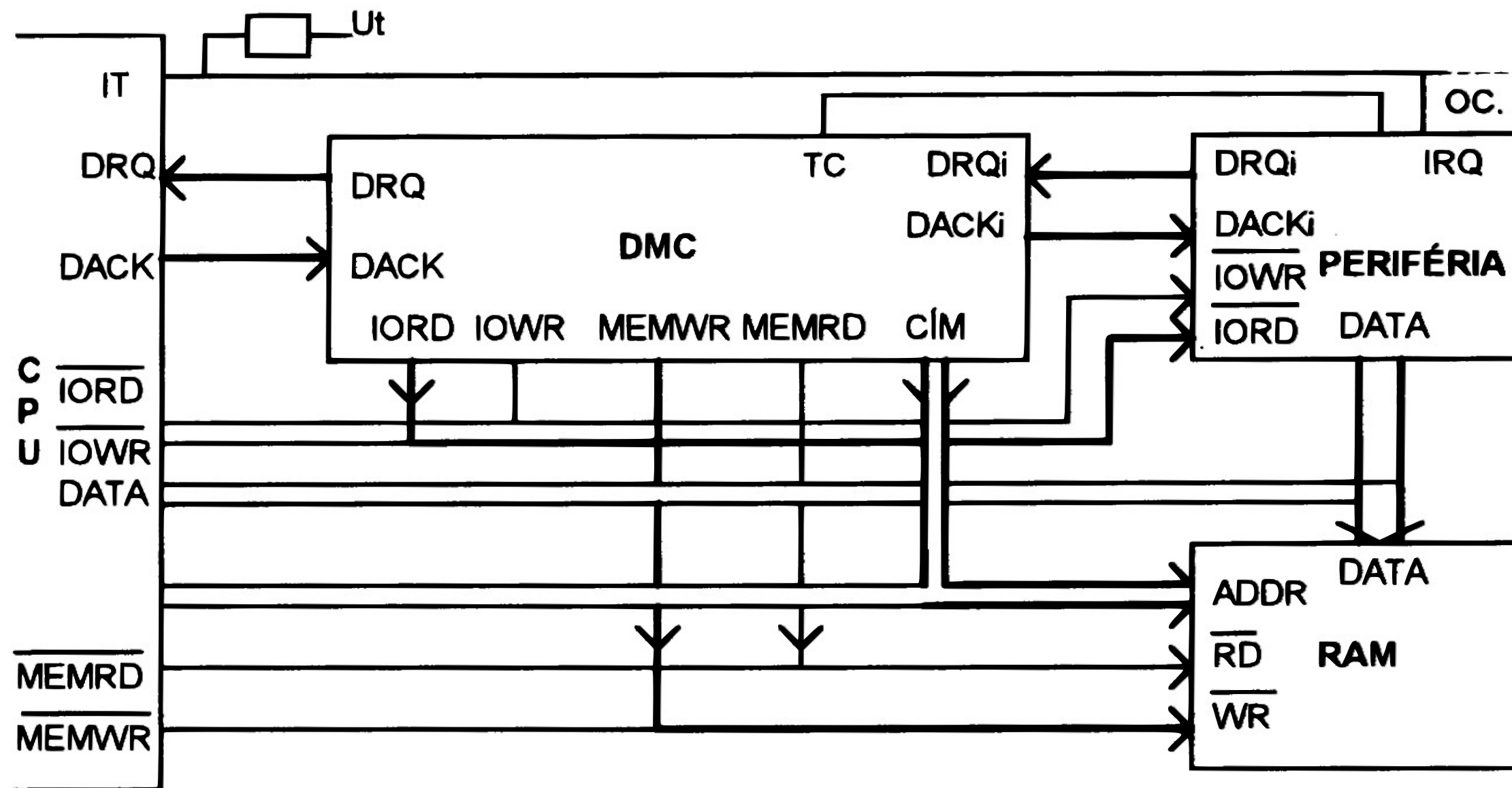
Rendszersín visszaadása CPU-nak

Lehetséges a teljes adatblokkra „elkérni” a buszt

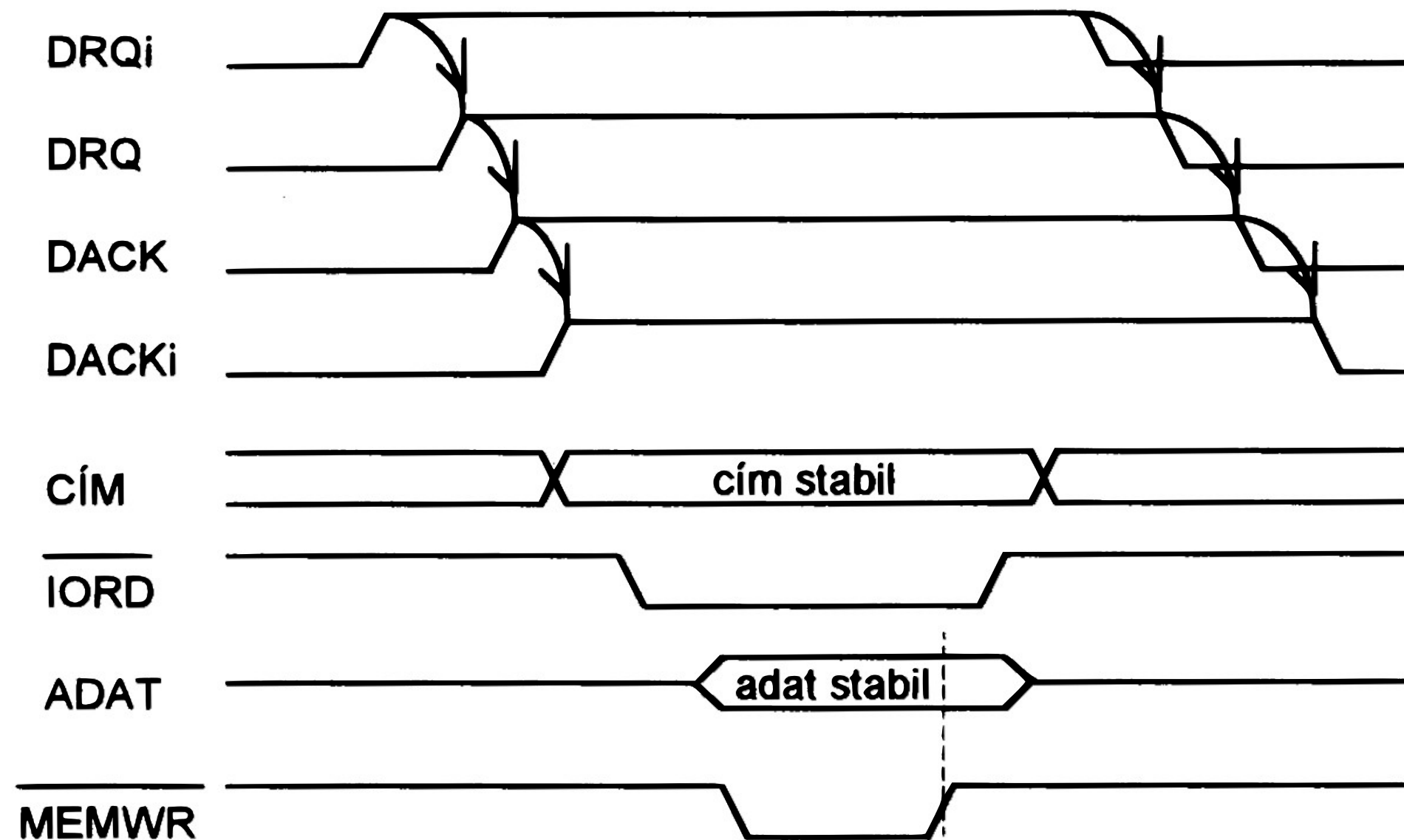
Átvitel végének jelzése

DMA vezérlő vagy a periféria általában megszakítással jelzi a CPU-nak

Közvetlen memória hozzáférés (DMA) Egyciklusú átvitel

Közvetlen memória hozzáférés (DMA) Egyciklusú átvitel

Közvetlen memória hozzáférés (DMA) Egyciklusú átvitel

Üzem módok

Egyenkénti (single)

minden egyes szó átviteléhez külön DMA kérés

folyamatos DMA kérés esetén ciklusonként egy processzor ciklus beiktatása

Blokkos

Egykérés = egy adatblokk átvitele

Igény szerinti (demand)

A kérés végéig fennáll a DMA átvitel

Nem DMA-s perifériák tiltása

Hibás működés (olvasási vagy írási) elkerülése érdekében

Közvetlen memória hozzáférés (DMA)

Kétciklusú átvitel

Első ciklusban megcímzi és beolvassa a forrásról a pufferbe az adato(ka)t

Második ciklusban kiírja a céleszközbe a puffer tartalmát

Előnye:

Nincs különbség a DMA-s és nem DMA-s perifériák engedélyezésében

Hátránya:

Lassabb (kb. fele akkora) sebesség, mint az egyciklusú átvitel során

Példa DMA vezérlő illesztésére

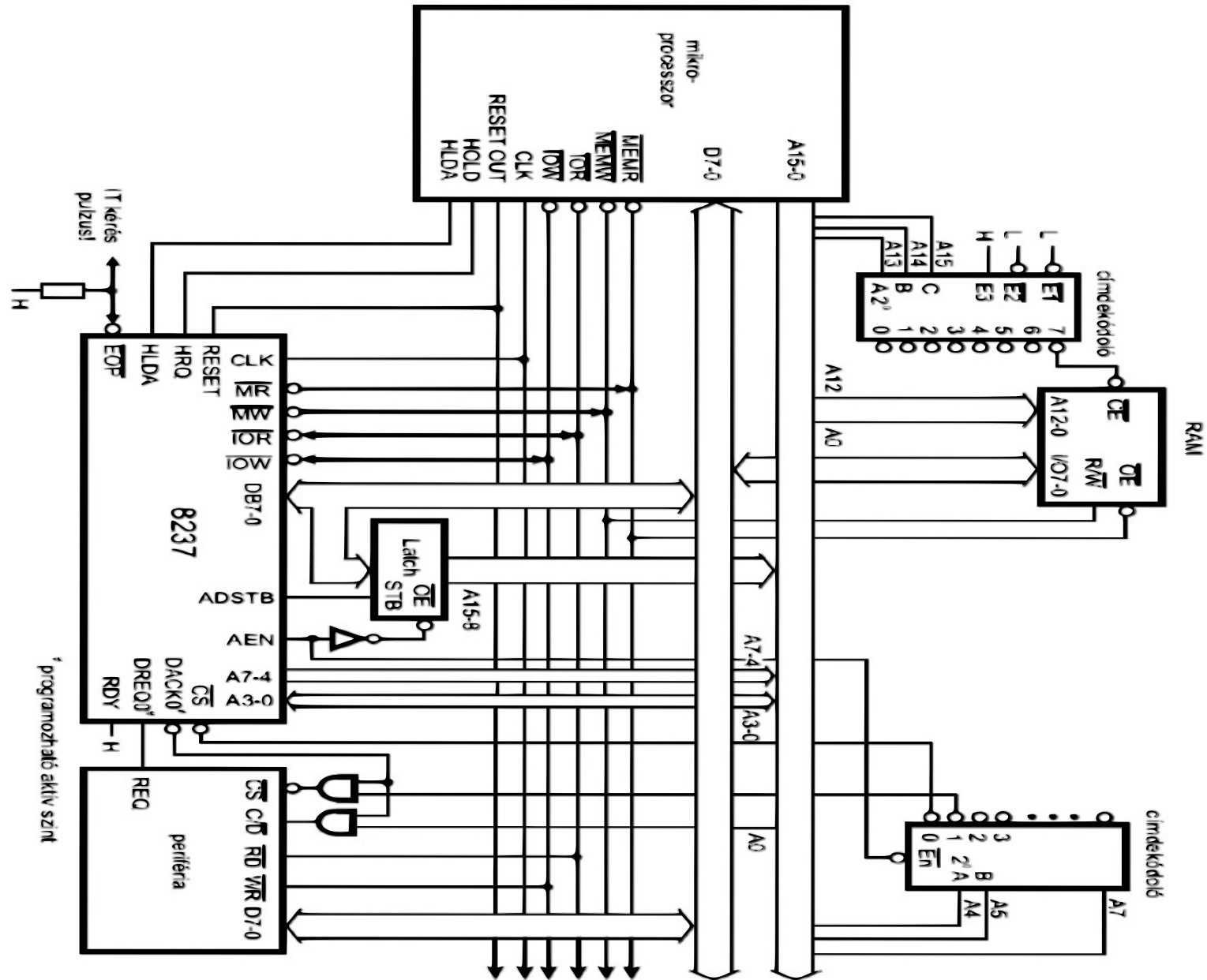
Feladat

Adott egy olyan input periféria, amely két I/O portot foglal el (A0 címbitet kell belekötni). A0=1 esetén a parancs regiszterét érjük el, ide két egymást követő out utasítással (alsó bájt, felső bájt) kell beleírni, hogy mennyi adatot kérünk tőle. Ha az adatok készen állnak, ezt a REQ lábán 0→1 átmenettel jelzi. Ezután a megadott számú adat blokkosan (egymás után várakozás nélkül) kiolvasható az adat regiszteréből (A0=0).

A beolvasásra használjunk 8237 DMA vezérlőt!

Illesszünk még a rendszerbe 8kB EPROM-ot a 0000h címre és 8kB RAM-ot az E000h címre!

Példa DMA vezérlő illesztésére

További gyakorló feladatok

1. feladat:

i8086 processzorhoz illesszünk a 0000h címtől 8kB ROM-ot, a 2000h címtől pedig 2x8kB RAM-ot! Rajzoljunk memóriatérképet és készítsük el a blokkvázlatot!

2. feladat:

i8086 processzorhoz illesszünk a 0000h címtől 16kB ROM-ot, a 8000h címtől pedig 3x8kB RAM-ot. Rajzoljunk memóriatérképet és készítsük el a blokkvázlatot!

3. feladat:

Illesszünk az i8086 processzorhoz a 0000h címre 16kB EPROM-ot, a 4000h címre 16kB RAM-ot, a 8000h címre pedig 8x 32kB RAM-ot úgy, hogy a 00h címre beírt 0-7 közötti értékkel lehessen közülük a megfelelő sorszámút engedélyezni. (Az most nem követelmény, az a 00h címről az aktuális érték visszaolvasható is legyen.)